

# PARAGRAAF WEERSTANDSVERMOGEN EN RISICOBEBEERSING

## Inleiding

We geven u in deze paragraaf inzicht in welke mate de gemeente in staat is risico's met financiële gevolgen op te vangen zonder direct het beleid te moeten aanpassen. De relatie tussen de risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en de weerstandscapaciteit noemen we het weerstandsvermogen. De weerstandscapaciteit bestaat uit middelen en mogelijkheden om niet-begrote kosten die onverwacht en substantieel zijn af te dekken.

## Beleid en ontwikkelingen

In 2017 hebben wij de beleidsnota weerstandsvermogen en risicobeheersing vastgesteld. De gemeente Meerijstad wil risico's niet elimineren, maar wil ze aanvaardbaar en beheersbaar houden. Gezond verstand laten we de boventoon voeren bij risicobeheersing, zodat we doen wat we moeten doen. Het is immers logisch dat we:

- a. Sturen op onze specifieke risico's;
- b. Nadenken of we al onze risico's kunnen dragen als gemeente;
- c. Ons verantwoorden over de gelopen risico's.

Bij het opstellen van deze programmabegroting was de beleidsnota nog niet vastgesteld. Voor de programmabegroting 2018 hebben wij daarom vooral nog de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- we inventariseren risico's, met een risicowaarde > € 50.000,-;
- we maken onderscheid tussen incidentele en structurele risico's;
- we berekenen de benodigde weerstandscapaciteit voor structurele risico's door de risicowaarde 2x mee te tellen. We gaan er dan van uit dat we het risico financieel kunnen opvangen in de gemeentebegroting na maximaal twee jaar.
- we stellen de norm voor de weerstandsratio vast op 1.0 (voldoende).

## Benodigde weerstandscapaciteit

Om de benodigde weerstandscapaciteit te berekenen hebben we de actuele risico's geïnventariseerd die de gemeente loopt en een inschatting gemaakt van het financiële effect voor de het bepalen van de weerstandscapaciteit. De risico's en de inschatting zijn nader toegelicht in bijlage 2. De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op afgerond € 38 miljoen (exclusief sociaal domein).

## Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit is de verzamelterm van al die bronnen waaruit niet voorziene financiële tegenvallers bekostigd kunnen worden. Het gaat dan om buffers in het eigen vermogen, respectievelijk in de exploitatie, die we kunnen vrijmaken om niet begrote, onverwachte en substantiele kosten te dekken. We onderscheiden incidentele en structurele weerstandscapaciteit. De incidentele weerstandscapaciteit is het vermogen om calamiteiten eenmalig op te kunnen vangen zonder dat dit invloed heeft op de voortzetting van taken. Het valt samen met onze reservepositie. De structurele weerstandscapaciteit betreft de middelen die permanent ingezet kunnen worden om tegenvallers in de lopende exploitatie op te vangen, zonder dat dit ten koste gaat van de uitvoering van de bestaande taken. De zogenaamde (potentiele) financiële ruimte voor de gemeente.

In de nota Weerstandsvermogen en risicobeheersing is vastgelegd welke posten we meenemen in de berekening van de beschikbare weerstandscapaciteit.

Voor deze begroting gaan we ervan uit dat de beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien, de algemene risico reserve en de algemene reserve vrij besteedbaar.

Voor de risico's m.b.t. sociaal domein kan de bestemmingsreserve Sociaal Domein aangemerkt worden als beschikbare weerstandscapaciteit. De verwachte stand van deze reserve is per 1-1-2028 € 7,1 miljoen, hetgeen ruim voldoende is ter afdekking van de risico's sociaal domein.

| Beschikbare weerstandscapaciteit<br>x € 1.000,-- | 1-1-2018      | 1-1-2019      | 1-1-2020      | 1-1-2021      |
|--|---------------|---------------|---------------|---------------|
| Onbenutte belastingcapaciteit                    | 3.098         | 3.098         | 3.098         | 3.098         |
| Onvoorzien                                       | 350           | 350           | 350           | 350           |
| Totaal structurele weerstandscapaciteit          | 3.448         | 3.448         | 3.448         | 3.448         |
| Algemene risico reserve                          | 39.602        | 40.105        | 42.527        | 45.590        |
| Algemene reserve vrij besteedbaar                | 0             | 0             | 0             | 0             |
| Totaal incidentele weerstandscapaciteit          | 39.602        | 40.105        | 42.527        | 45.590        |
| <b>Totale beschikbare weerstandscapaciteit</b>   | <b>43.050</b> | <b>43.553</b> | <b>45.975</b> | <b>49.038</b> |

#### *Onbenutte belastingcapaciteit*

De onbenutte belastingcapaciteit bij de OZB-tarieven wordt berekend op basis van de artikel 12-norm van het rijk. In de meircirculaire van het Gemeentefonds geeft de minister van Binnenlandse Zaken elke jaar nieuwe normen voor toelating tot artikel 12 van de Financiële Verhoudingswet. Toelating wordt uitgedrukt in een percentage van de WOZ-waarde. Voor 2018 is dit percentage gesteld op 0,1952% (in 2017 was dit 0,1927%). De onbenutte belastingcapaciteit is voor 2018 € 3.098.000 en is in het meerjarig beeld gelijk gehouden.

#### *Onvoorzien*

Vooruitlopend op de vaststelling van de hoogte van de post onvoorzien door de gemeenteraad van Meierijstad is in deze financiële begroting een bedrag opgenomen van € 350.000,- voor onvoorzien.

#### *Algemene Risico Reserve*

De geraamde stand van de Algemene Risico Reserve van de gemeente Meierijstad bedraagt per eind 2017 € 39,6 miljoen (rekening houdend met reeds genomen raadsbesluiten tot en met juli 2017).

### Weerstandsvormogen

We drukken het weerstandsvormogen uit in een verhoudingsgetal (ratio weerstandsvormogen). Deze wordt als volgt berekend:

$$\frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \text{ratio weerstandsvormogen}$$

| Ratio weerstandsvormogen                       | 2018  | 2019  | 2020  | 2021  |
|--|-------|-------|-------|-------|
| Beschikbare weerstandscapaciteit (*€1 miljoen) | 43,05 | 43,55 | 45,98 | 49,03 |
| Benodigde weerstandscapaciteit                 | 38,01 | 38,01 | 38,01 | 38,01 |
| Ratio weerstandsvormogen                       | 1,13  | 1,15  | 1,21  | 1,29  |

Aan deze ratio's wordt de volgende waardering gegeven.

| Klasse | Ratio          | Waardering       |
|--------|----------------|------------------|
| A      | ≥ 2,0          | uitstekend       |
| B      | ≥ 1,4 en < 2,0 | ruim voldoende   |
| C      | ≥ 1,0 en < 1,4 | voldoende        |
| D      | ≥ 0,8 en < 1,0 | matig            |
| E      | ≥ 0,6 en < 0,8 | onvoldoende      |
| F      | < 0,6          | ruim onvoldoende |

Op basis van deze normtabel valt de ratio weerstandsvormogen van de gemeente Meierijstad in klasse C d.w.z. een voldoende weerstandsvormogen.

Bij een gelijke benodigde weerstandscapaciteit en de verwachte beschikbare capaciteit blijft de ratio de komende jaren de kwalificatie voldoende.

### Financiële Kengetallen

Het Besluit Begroting en verantwoording (BVV) geeft aan dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing tenminste de volgende kengetallen moet bevatten:

| Kengetallen:   | Verloop van de kengetallen |            |            |
|--|----------------------------|------------|------------|
|  | Rek. 2016                  | Begr. 2017 | Begr. 2018 |
| Netto schuldquote  | 95,29%                     | 109,53%    | 89,70%     |
| Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen | 87,88%                     | 100,33%    | 81,92%     |
| Solvabiliteitsratio  | 26,62%                     | 24,13%     | 24,13%     |
| Grondexploitatie   | 73,76%                     | 78,73%     | 57,03%     |
| Structurele exploitatieruimte                                | -5,11%                     | -0,12%     | 0,85%      |
| Belastingcapaciteit  | 103,96%                    | 105,07%    | 101,80%    |

\*) De belastingdruk in de gemeente Meierijstad wordt berekend na vaststelling van de belastingen en tarieven.

#### Netto schuldquote

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Bij een schuldquote hoger dan 130% is er sprake van een zeer hoge schuld. Volgens de VNG bevindt de schuldquote van een gemeente zich normaal tussen de 0% en 100%. Een netto-schuldquote die boven de 100% uitstijgt geeft aan dat er weinig leencapaciteit over is om de gevolgen van financiële tegenvallers op te vangen. De geraamde netto schuldquote van de gemeente Meierijstad ligt op 89,70% voor 2018. Geconcludeerd kan worden dat de schuld dalend is, maar nog steeds relatief hoog is.

#### Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Omdat bij verstrekte leningen onzekerheid kan bestaan of ze allemaal worden terugbetaald wordt bij de berekening van de netto schuldquote onderscheid gemaakt door het kengetal te berekenen zowel inclusief als exclusief de doorgeleende gelden. Op die manier wordt duidelijk wat het aandeel van de verstrekte leningen in de exploitatie is en wat dat betekent voor de schuldenlast.

De netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen is voor 2018 geraamd op 81,92%. Hoewel over de verstrekte leningen een risico gelopen wordt, kan verondersteld worden dat deze middelen worden terugbetaald.

#### Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% heeft een gemeente zijn bezit zeer zwaar belast met schuld. De geraamde solvabiliteitsratio voor 2018 van de gemeente Meierijstad is 24,13%. Voorzichtigheid is geboden bij een ratio tussen de 20 en 30%.

#### Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de boekwaarde van de grond zich verhoudt tot de totale (geraamde) baten. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. Het geraamde kengetal voor 2018 is voor de gemeente Meierijstad 57,03%. Naar verwachting zullen de grondverkoppen in 2017/2018 stijgen waardoor de boekwaarde van de te verkopen gronden aanzienlijk zal dalen.

#### Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij

structurele baten en lasten in evenwicht zijn. Bij de begroting 2018 is de structurele exploitatieruimte 0,85%. Op basis van het kengetal blijkt dat er nauwelijks structurele ruimte is om tekorten of extra lasten binnen de huidige begroting op te vangen. Extra ruimte zal dan gevonden moeten worden door het eigen beleid aan te passen en via ombuigingen ruimte vrij te maken.

#### Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het COELO publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB, de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De belastingdruk in de gemeente Meierijstad wordt berekend na vaststelling van de belastingen en tarieven.

#### Totaal beoordeling

De verwachting voor 2018 is dat de financiële positie van de gemeente Meierijstad verbeterd ten opzichte van 2017. Zowel de schuldquoten als de grondexploitatie laten duidelijk verbetering zien. Wel is de structurele exploitatieruimte met 0,85% nog relatief laag. Ook de solvabiliteitsratio is met 24,13% relatief laag. De belastingcapaciteit is ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde en biedt daarmee nog ruimte.